

la FRANCE

Det skandinaviske magasin om Frankrig

Alpillernes hemmeligheder

De bager på traditionerne
Fransk boligkøb – trin for trin
Kulturen blomstrer igen i Arles

Nr. 2 / marts 2010
DKK 54,50 / NOK 59,50

Nu blomstrer kulturen igen i Arles

TEKST: Lally Hoffmann, journalist
FOTO: Finn Rastén med flere

På Place du Forum er det ikke svært at genkende Van Goghs caféterrasse ved nattetide, ej heller at opdage det gule hus, han og Gauguin arbejdede sammen i – og endelig står haven i det gamle hospital i Arles i samme blomsterflor, som da Van Gogh var indlagt her i 1889. Og sådan kunne man blive ved, Arles er lige så tiltrækkende som dengang, lige så imponerende.

Det gælder om at komme af med sin bil så hurtigt som muligt og opleve til fods, for der er vitterligt noget at se på hvert gadehjørne og uden for turistsæsonen også en stilhed, hvor dufte og fuglestemmer kan gøre én helt salig.

Det er svært ikke også at blive højstemt, når man står over for det romerske antikke teater eller lade sig overvælde

af arenaerne, der den dag i dag stadig bruges til toreadorkampe og festivaler. Engang var Arles en langt større og mere indflydelsesrig by end Marseille. Nu har byen i de seneste årtier besluttet igen at tage kampen op mod Marseille, men på en helt ny måde, nemlig som kulturby.

Og så er vi tilbage til tyrefægtningen og de berømte romerske arenaer. For her havde en ung tyveårig knægt fra byen i 1955 mod nok til at vise sine fotografier til Pablo Picasso. Picasso så talentet og hyrede Lucien Clergue, og det blev til et livslangt venskab. I 1968 gav Lucien Clergue for alvor sine talenter tilbage til Arles, da han skabte de berømte årlige fotoseancer og møder i byen, *les Rencontres d'Arles*, hvor fotokunsten og kunstnerne er i højsædet. Arles havde fået noget helt

Hvem skar øret af Van Gogh? Gjorde han det selv, eller var det Gauguin, der gik til angreb på hans øre? Diskussionen gik i Arles over de nye teorier, for selv om Van Gogh kun tilbragte et år og tre måneder af sit liv her – så gør Arles sit bedste for at være en Van Gogh kulisse, og man må sige, at det lykkes.

særligt. Folk strømmer fortsat til fra hele verdenen hver sommer.

Forelæggeren i Arles

Samme år valgte en anden mand, der skulle få stor indflydelse på Arles, at slå sig ned i byen. I dag er han 84 – og man skal ikke have tilbragt mange minutter sammen med ham for at opdage humoren, charmen og villigheden til at spille på alle tangenter, den charme som sammen med hans intellektuelle talenter, må være årsagen til, at han har drejet Arles i den retning, der nu engang er hans, nemlig den kulturelle.

Hubert Nyssen er født i Belgien. Men – som hans franske farmor altid fortalte ham – det var en fejltagelse, han skulle selvfølgelig til Frankrig. Ikke til Tours,

hvor hun selv var fra, nej så langt væk som muligt. Derfor landede han i det Sydfrankrig, hvis litteratur altid havde inspireret ham – og naturligvis i nærheden af Arles, nærmere betegnet i den lille by le Paradou.

Han havde taget tilløb i nogle år, havde udgivet bøger og haft en succesrig forretning i Belgien, så nu var tiden kommet til at kunne realisere egne drømme. For at gøre en lang historie kort, så blev forlaget Actes Sud født i 1978 i Arles – og ikke alene har Nyssen foretaget det kunststykke at få stor og betydelig succes uden for Paris, han har også tiltrukket store forfatternavne ved at rejse rundt og selv finde frem til dem gennem eget netværk.

Sådan blev en Paul Auster og en Nina Berberova opdaget – og så, som han siger

med det charmerende smil efterfulgt af en stille latter: "Nu kan jeg da få udgivet mine egne bøger uden afslag."

Fra ide til virkelighed

Efter omkring 30 værker (heraf 15 romaner, den seneste udkom i maj 2009), æresdoktortitler og fadder til ikke kun et forlag men også et kulturcenter, biografer og festivaler, så kan han fortsat huske hvem, der på et af de store franske forlag gav hans første roman et afslag. Oplysningen ledsages af kluklatteren, der naturligvis skal oversættes til, at den rutinerede forlagsmand godt ved, hvordan det føles at få et nej.

Det var da også den form for nærvær og sans for omgivelserne, der i 1985 fik ham til at reagere i forhold til den by, han arbejder i. ➤

Le Café La Nuit på Place du Forum i Arles ved nattetide som Van Gogh malede den i eftersommeren 1888. Dengang havde den åbent natten igennem, og stedet var besøgt af vagabonder og drankere, som kunne finde ly. I dag er caféen let genkendelig på trods af den livlige konkurrence fra andre caféer og restauranter. Maden skulle dog ikke være anbefalelsesværdig.

"Glem aldrig glæden ved arbejdet. Hvis ikke man hele tiden føler, man er på opdagelse, og at denne ny viden er absolut nødvendig, så må man hellere finde noget andet at lave," siger den 84-årige forfatter, forlægger og kulturmand Hubert Nyssen.

Han var dengang en lykkelig og tilfreds mand. Han havde netop opdaget Paul Auster gennem venner i New York, og han havde fundet russiske Nina Berberova, der forlod Sovjetunionen i 1922 og flygtede til USA. Dengang var hun ven med Maxim Gorki, senere med Nabokov, en kvinde, der ikke havde skrevet siden 60'erne, og hvis tekster Hubert Nyssen nu fik i hænde og nærmest forelskede sig i.

"I en alder af 83 var Nina Berberova fortsat helt ukendt, hun havde for længst opgivet at skrive, hun havde kun undervist. I hendes otte sidste leveår nåede vi så at få hende oversat til 27 sprog. Det var en kæmpe tilfredsstillelse." Nyssen smiler ved tanken. Auster og Berberova var to helt sikre succeser, han og de var på rette vej.

Med ro i sindet forlader han forlaget

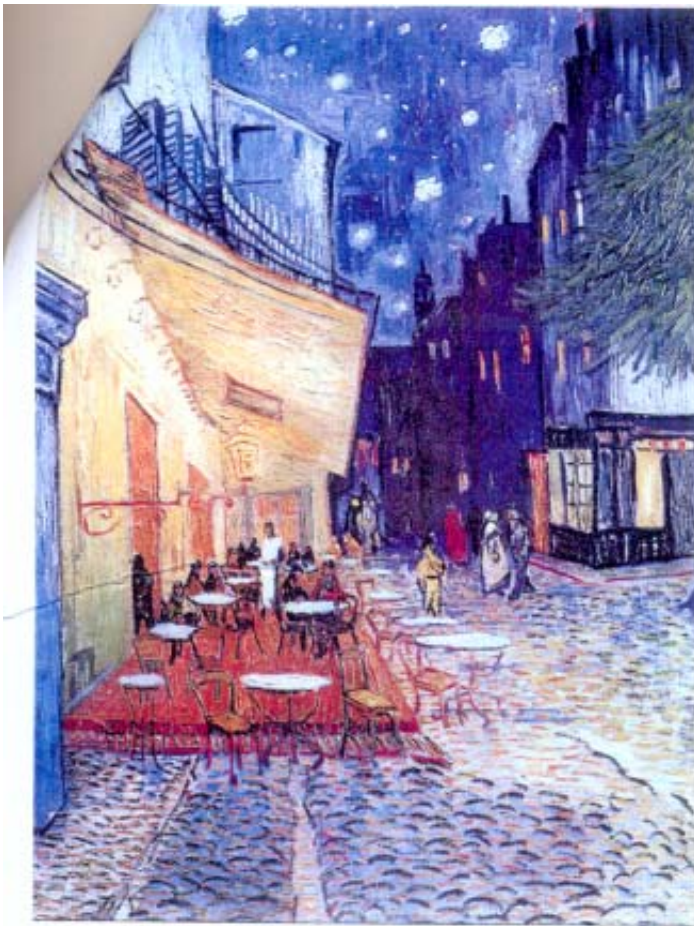
ved 19-tiden en aften i november 1985. Han træder ud på gaden. Der er bælgmørkt omkring ham.

"Hvor er jeg," sagde jeg til mig selv, "det kan ikke passe, her nede ved Rhönen er der intet gadelys, her foregår intet, verden er gået i stå."

Den aften besluttede han, at det skulle være løgn.

"Hvis forlaget havde ligget i Paris, ville mine medarbejdere kunne have gået ud på caféer, i teatre, de ville have mødt små kvinder og store mænd, alt, hvad man kan forestille sig og være blevet inspireret. Her var der bare mørkt."

Hubert Nyssen gik ud og bankede på dørene hos høj og lav – fra præsidenten og kulturministeren til de lokale embedsmænd – og i dag må man sige, at Arles

er vågnet. Kendte forfattere lægger vejen forbi for at præsentere egne værker, og folk står i kø. Kendte musikere kommer til Arles, byen er vågnet af sin tornerosesøvn. Tre biografer, en restaurant, en kæmpe boghandel og årlige litterære oversættelsesmøder. Kulturen blomstrer i Arles – nu hele året rundt ikke kun i sommersæsonen.

Glem aldrig glæden

"Og publikum er der også hele året rundt. Vi spiller for fulde huse – og det selv om byen bare har 30.000 indbyggere i vinterhalvåret." Nyssen sender et fast blik og understreger hvert ord.

"Glem aldrig glæden – *le plaisir* - ved arbejdet, hvis ikke man hele tiden føler, man er på opdagelse, og at denne ny viden

er absolut nødvendig, så må man hellere finde noget andet at lave. Hvor mange unge har ikke siddet over for mig og har villet antages her på forlaget for prestigens skyld, men når jeg så har spurgt dem, hvad de læser lige nu, så har de tøvet og fortalt, de har haft travlt. Men det er jo lidenskaben, glæden, der driver værket – ellers skal man ikke arbejde her."

Hubert Nyssen har i dag overladt den daglige drift til sin datter Françoise Nyssen, men selvfølgelig følger han alligevel med, lidenskaben lægger man aldrig bag sig.

"Husk," siger han, da vi tager afsked, "verden eksisterer ikke, førend vi har sat ord på den og kan orientere os. Husk det – glæden og nødvendigheden. Vi skriver, spiller og orienterer os, fordi vi ikke kan

lade være. Glæde er noget, der smitter og breder sig som ringe i vandet."

En 84-årig går med lette skridt hen over pladsen foran eget forlag. Den hedder for resten Place Nina Berberova. Når man er den, der har de fleste ansatte i byen Arles, så har man selvfølgelig sit at skulle have sagt.

Og sådan blev Arles – helt nødvendigt og med stor glæde – igen en førende kulturby på sin egen provençalske facon. ■

www.discover-southoffrance.com

Hotel Amphithéâtre, 5 rue Didérot
To stjernede hotel bag det romerske amfiteater. Beliggenhed, dekoration og behandling en udsøgt fornøjelse.